

šotore in še teh ne več kakor morda dvajset - težko ocenjujem pravilno število, ker nisem še nikoli štel. Za priklonike in za tiste tabornike, ki presegajo maksimalno primerno število (ki ga je še treba s poskusom ugotoviti), naj organizirajo kamp v Ribčevem lazu ali pri Stari Fužini. Taboril sem že v kampu Martuljek - tu prikloniki niso prav nikogar motili, ker je bil prostor velik, obširen.

Povrh tega, da so nabili ljudi v škatle za sardine, so še začeli uganjati oderuštvo. V maju 1992 sem prišel v kamp in vprašal, po čem bodo letos vstopnine. Receptorka mi je pojasnila: 7 do 10 mark na dan po osebi. To je oderuštvo, vsaj za Slovence. Tega kak delavec ali upokojenec ne zmore. Potem sem šel lani na morje. Plačal sem manj in kamp mi je nudil veliko več kakor bohinjski, zlasti brezplačno toplo vodo.

Ponavljam, da razumem materialne interese Bohinjcev, toda zahtevam, da razumejo tudi oni interese nas, ki smo zalagali Bohinj s svojimi skromnimi sredstvi takrat, ko je prihajalo tja manj tujcev. Bohinjci morajo razumeti, da je Bohinjsko jezero predvsem estetska vrednota, na katero so številni Slovenci tudi čustveno navezani, zato morajo upoštevati poleg denarnih interesov tudi moralne.

Pri tem se tudi uprava Triglavskega narodnega parka ne more izogniti svoji odgovornosti. Prosimo in zahtevamo od nje razumevanje za nas, ki smo bili in ostajamo prijatelji Bohinja kot enega od najlepših predelov Slovenije. Prosimo in zahtevamo, da nam ga vrnete!

dr. Vladimir Škerlak

Spomin na Ivana Kača-Savinjskega

Glavni in odgovorni urednik Planinskega vestnika je v 2. letošnji številki PV zapisal: »Koliko mož in žena je bilo v slovenski planinski zgodovini, katerih življenje še ni podrobno opisano...« Eden izmed njih je bil **Ivan Kač-Savinjski**, tajnik občine Žalec, občine Griže in občine Velika Pirešica. Rodil se je pred 140 leti, leta 1853, v Rušah pri Petrovčah, končal kmetijsko šolo v Gottenhofu pri Gradcu in se zaposlil v graščini Zalog pri Petrovčah. Po delovni nezgodi (izgubil je desno roko) se je zaposlil na občini Žalec.

27. decembra 1898 so organizirali Kačev večer in tedaj so na vabilo zapisali: »Gospod Ivan Kač-Savinjski, tajnik občin Žalec, Griže, Velika Pirešica, ljudski pisatelj, ustanovnik Kmetijske zadruge za Spodnji Štajer, ustanovnik Zaveze slovenskih gasilnih društev i. t. d. i. t. d. ima za pospeševanje narodnega življenja in za povzdigo ljudskega blagostanja na Spodno Štajerskem, posebno pa v Savinski dolini nevenljivih zaslug...«

Pod oznako i. t. d. lahko poiščemo še eno njegovo delo, ki bi ga **Fran Kocbek**, prvi načelnik Savinjske podružnice SPD, označil kot razvoj slovenske turisticke ali sodobno - planinstva. Bil je narodni buditelj, pisec slovenskih iger, pesmi in povesti in je deloval v tistih slavni slovenskih društvih, ki so širila narodno prosveto; to so bila med drugim tudi planinsko društvo in gasilska društva.

Že leta 1896 sta Kač in nadučitelj **Anton Petriček** pričela priprave za izgradnjo kočice na Mrzlici, to je na hribu, kamor so posebno na binkoštni ponedeljek radi zahajali Žalčani. V odboru, ki je vodil gradnjo, sta bila najbolj delavna Anton Petriček in Ivan Kač.

28. septembra 1899 je bila otvoritev kočice. V Planinskem vestniku iz tistega obdobja preberemo: Ob pol 12 uri je blagoslovil č.g. kaplan **Medvešček** iz Griž kočico in križ ob njej. Združeni žalski in gotoveljski pevci so potem zapeli: »Lepa naša domovina.«

Razpelo na križu je izdelal celjski kipar **Ignacij Oblak**. Križ in razpelo je daroval Ivan Kač-Savinjski. Slavnostni govornik Anton Petriček je v zahvalnem govoru dejal:

»Zahvaljujem se Ivanu Kaču, občinskemu tajniku, ljudskemu organizatorju ter vnetemu pospešitelju zgradbe te kočice, za darovani prelupi križ pred kočico, ki stane nad 40 gld. ...«

Franc Kocbek je v nagovoru med drugim dejal: »... Da se je mogla postaviti ta lepa Hausenbichlerjeva kočica, gre zahvala izvrševalnemu odboru v Žalcu, zlasti pa g. učitelju A. Petričku in g. Ivanu Kaču, in tema gospodoma izrekam v imenu »Savinjske podružnice« najlepšo zahvalo, ključč jima: Bog ju živi!«

Na otvoritvi je spregovoril tudi Ivan Kač. V PV preberemo: »Gospod Ivan Kač je nazdravil kmetijskemu ljudstvu ter ga navduševal za narodno idejo...«

Anton Petriček in Ivan Kač sta bila nato oskrbnika kočice. Ključ je bil v Žalcu, kasneje ga je prevzel **Viktor Piliš**, poverjenik SP SPD za Žalec. Leta 1928 je kočico prevzelo Trbovlje, ključ je bil še vedno v Žalcu.

Prav je, da se v tem jubilejnem letu spomnimo teh skromnih, večkrat pozabljenih »mravelj« planinstva, ki so ogromno napravili za planinstvo in preko njega za slovenstvo v boju proti ponemčenju naših gora.

Eden izmed njih je bil Ivan Kač-Savinjski in če smo lani ob petdesetletnici smrti pozabili na Antona Petrička, je prav, da se danes spomnimo tako Petrička kot Kača.

Vzor jim je bil Fran Kocbek - 130 let je že minulo od njegovega rojstva, lahko preberemo v spominskem zapisu v 3. številki letošnjega Planinskega vestnika. Zapišimo še, da je 14. oktobra 1982 Savinjski meddruštveni odbor imenoval odbor za pripravo knjige o Kocbeku.

V odbor so bili izvoljeni danes že pokojna **prof. Orel** in **prof. Grobelnik, Božo Jordan, Adi Vidmajer** in **Franjo Štajner**.

Franc Ježovnik

iz planinske literature

Varstvo narave na planinskih poteh

Komisija za pota pri PZS je izdala skripta z naslovom **Varstvo narave na planinskih poteh**, ki jih je napisal in ilustriral načelnik te komisije **Tone Tomše**. Vsebina se začne s kratkim uvodom in Pomenom markacistov pri varovanju narave. Tu je zapisano, da ne markiramo samo planinci, saj ljudje hodijo iz različnih motivov. Tako poznamo gozdne učne poti, kulturne in turistične poti, geološko pot, dve peš poti, ponekod še jamarji označijo pot do vhoda jame. Pa kolesarji načrtujejo krožno pot. Le lovske steze so še kje skrite in brez oznak, ponekod pa imajo oznake in velike številke na stojiščih. Ugotavlja in zapiše kot pravilo: da markacisti niso več le označevalci in nadelovalci poti, pač pa vse bolj vzdrževalci.

Zemljišče razdeli avtor na močvirnato, kraško, gozdnato in planinsko. Krajina je razdeljena na naravno, kulturno, urbano ali mestno in glede na višino na višinske pasove. Vstavljen je diagram strmin naših pobočij. Tla precej natančno opredeli glede na kamnine in druge lastnosti. Gozdu, ki pokriva nad polovico našega ozemlja, opredeli gozdno in drevesno mejo in njegove funkcije. Nadalje obravnava klimo in na koncu se loti poti in njihovega pomena. Obremenitev tal pri hoji znaša 40 kPa, pri sedenju in ležanju 10-krat manj (7 kPa, 4 kPa),

tek navzdol pa obremeni kar tisočkrat več (5700 kPa). Vsako pretiravanje z odpiranjem novih poti ter sočasnim zanemarjanjem že obstoječih je samo dodatno nepotrebno obremenjevanje okolja. Cilj je, da bi varstvo narave in okolja prešlo v miselnost vsakega posameznega hodca, da bi se obnašal spravljivo z okoljem.

Vzdrževanje planinskih poti razdeli v pet sklopov: čiščenje in vzdrževanje, izboljšava s prestavitvijo ali zmanjšanje naklona poti, utrjevanje poti, odvodnjavanje in varovalne naprave za zaščito poti in boljšo prehodnost. Tu se res razpiše o problematiki poti, tudi o tistih, ki so nastale po krivdi nas obiskovalcev. Delamo bližnjice in tako povečujemo možnost erozije. Sestop in izstop na/z gozdne ceste ali kolovoza je treba primerno opremiti. Prehodi čez visoka barja so problem zase. Včasih naredimo kar preveč steza poleg steze. Skica, kako naj se vsaka pot v pobočje v odvisnosti od naklonine, je morda malce prestrma. Naklonu 70 % ustreza kot okoli 35 stopinj. Na cestah najdemo oznako do okoli 25 % (1 : 4), kar je približno 14 stopinj. Te različne naklone je domače prebivalstvo tudi različno poimenovalo.

Skripta so dober pripomoček za vzgojo markacistov, saj so napisana v razumljivem jeziku. Na tečajih bomo lahko segli po gradivu, ki ga do sedaj v naši organizaciji nismo imeli.

Božo Jordan

Gorski zemljevid Triglava

V jubilejnem, stotem letu organiziranega planinstva v Sloveniji je izšel zanimiv zemljevid Triglava. To je že 123. zvezek Planinske založbe, ki v okviru svojih finančnih možnosti vseskozi skrbi, da imajo ljubitelji gorá na voljo čim več sveže literature.

Zemljevid Triglava je izdelal Inštitut za geodezijo in fotogrametrijo (IGF) v merilu 1 : 25.000. To je najbolj podrobno merilo, ki ga je PZS uvedla pred nekaj leti. Tako natančno naj bi bila v prihodnje kartografsko obdelana najbolj zanimiva in obiskana gorska območja. Ta zemljevid sočasno predstavlja vzorec (standard) za izdelavo podobnih v prihodnje. Zapisati velja, da sprememb v primerjavi z doslej izdelanimi (teh pa je že kar nekaj) ni veliko. Zato enotnih standardov v tem merilu ne bo težko uveljaviti.

Koristno izrabljen papir zemljevida je približno 85 krat 70 cm. V primerjavi z dosedanjimi je to dvakratna velikost. Koristno ima izrabljeni obe strani, kar je vsaj za nove izdaje že tudi običaj. Zložen je v žepni format. Varujejo ga lepo oblikovane platnice, tiskane v več barvah na tršem papirju.

Skoraj v središču je naš očak Triglav. Sicer pa sega na severu do Mihovega doma in Kukove

Heli-biking

V Disentisu (kanton Graubünden, Švica) je neki hotelir prišel na nenavadno in seveda vsega obsojanja vredno idejo. Nekaj tednov je namreč ponujal za 1420 švicarskih frankov enotedenski polpenzion, uporabo gorskega kolesa in novost, ki so jo imenovali »heli-biking«. Goste, ki jih je privabila ta atrakcija, je helikopter odložil na skoraj 3000 metrov visokem Crap Sogn Gion, od koder jih je čakala vožnja s kolesi v dolino. Temu so se seveda takoj z deklaracijo uprle praktično vse s turizmom povezane organizacije in uradi. Kot vsaka druga uporaba helikopterja za turistične namene (heli-ski in drugi komercialni prevozi) se tudi heli-biking ne vklaplja v koncept okolju prijaznega turizma.

(CIPRA-INFO 29, 1993)